

« 30 ЖОВТНЯ »

Місто святого Якова

Дорога святого Якова не має кінця. Вона веде далі, ніж далеко. Дорога впирається у собор святого Якова. Але не завершується. Те, що виростає з нескінченного, не має завершення. Це суперечить тому, що повинно бути. Це суперечить тому, що є.

Ті, хто пройшов цю дорогу, вже не можуть із неї зійти. Навіть якби й хотіли. Хоча ніхто не хоче, щоб дорога святого Якова закінчилася. Паломники закохуються у дорогу міцно і назавжди. Вони повернуться додому й сумуватимуть. Інакше не буває. Дорога знає про це. І залишається з тими, хто нею йшов, назавсім. Через підшви легких сандалів чи гірських черевиків проникає у шкіру. Вона легка, хоча йти нею важко. Вона сповнена таємниць, хоча здається, що всі її таємниці давно розгадано й описано. Однак кожен новий паломник, потрапивши на дорогу, відкриває її таємниці заново.

Торкаюся руками бруківки перед собором. Вона тепла й прохолодна водночас. Післязавтра вже листопад. У Києві в цю пору майже ніколи не буває так тепло. Сонце не таке яскраве. Пальці

не хочуть відриватися від бруківки. Відриваю їх силоміць. Здається, вони змінилися. Усе тіло змінилося. Ліва частина засмагла більше, ніж права. Так і буває, якщо сорок днів іти на захід.

На площі перед собором паломники ходять, сидять, стоять і лежать. Немолодий чоловік спить, поклавши голову на наплічник. Той, хто нарешті дійшов сюди, подолавши всі труднощі, може безтурботно заснути на цій бруківці.

Досвідом дороги хочеться ділитися. Його не можна залишати тільки для себе. Нехай свободу, яку дарує ця дорога, відчують інші – ті, хто ще нічого не знає про *Каміно-де-Сантьяго* – дорогу святого Якова.

Цей досвід важко описати у повноті – багато що залишиться неописаним. Описане буде не таким яскравим, не таким сильним і не таким живим, як було насправді. Однак прожити на *Каміно* все одно треба описувати – нехай і фрагментарно.

Дорога говорить до нас через людські історії. Якби на ній не було нас, вона мовчала б. Дорогу оживляють люди – сильні і слабкі, веселі і сумні, наївні і прагматичні – різні. Усіх їх об'єднує щось одне, і я досі не знаю, як його назвати.

Можливо, спогади про цю дорогу когось зворушать. Може, аж настільки, щоб спакувати наплічник і піти на дорогу святого Якова, щоб на власні очі побачити, як там насправді.

< 19 ВЕРЕСНЯ >

Сен-Жан-П'є-де-Пор – Ронсеваль (27 км)

Паломник, який розпочинає паломництво, ще не знає, що початок дороги вже містить у собі її завершення. Що насправді якраз біля собору святого Якова гостро відчуваєш, що треба йти далі. Що це зовсім не кінець.

Паломник не знає, що дорога святого Якова нагадуватиме про себе несподівано за три, п'ять, десять років. Іноді вона нагадуватиме про себе щодня, вриватиметься у звичний і наповнений буденними справами світ.

Згадую про дорогу святого Якова завжди, коли дивлюся на металеву огорожу, що відгороджує нашу вулицю від соснової посадки. Соснові голочки на огорожі нагадують дерев'яні хрестики на подібній довгій огорожі десь за Льогроньйо, столицею провінції Ріоха. Всю огорожу зверху донизу завішано хрестами. Кожен хрест – це чиясь історія. Ця огорожа вражає – сотні хрестів. Цього не можна забути. Але можна часом згадувати. А соснові голочки на нашій огорожі часто змушують мене згадувати ці хрести.

Паломник не знає, що найцікавіші пригоди стаються тоді, коли ніхто не чекає пригод.

Паломник не знає, що пригоди містяться в не-пригодах: у монотонній ході рівниною, у слизьких спусках і пологих підйомах, у тому, як західний вітер віє в лице, як пече сонце, і у тому, чого не видно за черговим вигином дороги. У тому, що кожного ранку треба пакувати наплічник і йти далі.

Паломники багато чого не знають на початку паломництва. Вони сповнені очікувань, надій і передчуттів. Дорога тільки починається.